

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات طرح:

دوره یازدهم - سال سوم

شماره ثبت:

۲۰۴

شماره چاپ:

۱۰۷۷

تاریخ چاپ:

—

مشخصات گزارش:

دفتر مطالعات حقوقی

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۸۶۷۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۱۰/۲۸

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح موادی از قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی و برخی از احکام راجع به مهریه»

محمود رضایی^۱، مهدی عبدالملکی^۲، احمد حکیم جوادی^۳

مقدمه

دادرسی خانواده و اجرای احکام دعاوی مربوط به خانواده به‌ویژه دعاوی مالی آنکه ممکن است به حبس محکوم علیه منجر شود نیاز به بازنگری و اصلاح دارد و ضرورت آن بر صاحب نظران و متصدیان امور اجرایی مربوطه پوشیده نیست. طرح اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی (به شماره ثبت ۲۰۴) با این هدف اعلام وصول شده و در کمیسیون محترم قضایی مورد بررسی قرار گرفت و به تصویب رسید.

همچنین طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۱) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی به شماره ثبت (۲۳۴) و طرح اصلاح ماده (۲۲) قانون حمایت از خانواده به شماره ثبت (۲۳۰) و طرح اصلاح موادی از قانون حمایت خانواده به شماره ثبت (۳۱۹) و طرح اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی و مهریه به شماره ثبت (۳۳۸) که دارای تشابه موضوعی با طرح اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی بودند نیز طبق تبصره «۱» ماده (۱۴۳) آیین‌نامه داخلی مجلس در کمیسیون قضایی و حقوقی هم‌زمان با این طرح بررسی شده و در آن ادغام شده‌اند.

لازم به ذکر است که به دلیل بررسی هم‌زمان طرح‌های یادشده در کمیسیون؛ نام طرح کنونی در مصوبه کمیسیون از «اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی» به «اصلاح موادی از قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی و برخی از احکام راجع به مهریه» تغییر یافته است. در این گزارش به بررسی مصوبه کمیسیون قضایی و حقوقی در خصوص این طرح می‌پردازیم.

۱. تهیه و تدوین

۲ و ۳. ناظر علمی

بررسی ماده (۱) مصوبه

در ماده (۱) مصوبه بیان شده است:

ماده (۱) - متن زیر به عنوان تبصره «۱» به ماده (۳) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴/۳/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام الحاق شد و شماره تبصره‌های «۱» و «۲» ماده مذکور به «۲» و «۳» تغییر یافت:

«تبصره «۱» - در مواردی که مدیون در عوض دین، مالی دریافت یا تحصیل نکرده باشد، مانند مهریه، خسارات و دیه ناشی از جرائم غیر عمد، به صرف ارائه دادخواست اعسار در مهلت مقرر در این ماده حبس نمی‌شود و براساس حکم ذیل ماده (۷) این قانون عمل می‌شود.»

بررسی مصوبه: این تبصره در اصل تأکید بیشتری بر منطوق و مفهوم ماده (۷) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی^۱ فعلی است و علت تصویب آن در کمیسیون قضایی و حقوقی این است که برخی از دادگاه‌ها، حکم به حبس محکومان مالی معسر می‌دهند و این مصوبه سعی دارد که مانع از ایجاد تشتت در رویه قضایی گردد. از این حیث تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.

بررسی ماده (۲) مصوبه

در ماده (۲) مصوبه بیان شده است:

ماده (۲) - تبصره «۲» ماده (۱۱) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره «۳» به ماده مذکور الحاق می‌شود:

«تبصره «۲» - هر یک از محکوم‌له یا محکوم‌علیه می‌تواند با تقدیم دادخواست، تعدیل اقساط را از دادگاه بخواهد به دادخواست تعدیل اقساط محکوم‌به، خارج از نوبت، به قید فوریت و حسب مورد با عنایت به نرخ‌های اعلام شده از سوی مراجع رسمی کشور و تغییر در وضعیت معیشت و درآمد محکوم‌علیه و نیز با تشخیص قاضی رسیدگی کننده بدون نیاز به ساز و کارهای موضوع مواد (۸) و (۱۰) این قانون رسیدگی می‌شود.

تبصره «۳» - هر گاه به دلیل نوسانات شدید قیمت سکه و ارز و مانند آنها (در مواردی که دین به این مآخذ تقسیط شده است) محکوم‌علیه تقاضای تعدیل اقساط محکوم‌به را بنماید، تا زمان صدور حکم قطعی، حبس موضوع مواد (۳) و (۱۸) این قانون اجرائی نمی‌شود مشروط بر اینکه محکوم‌علیه از زمان دادخواست تعدیل تا زمان صدور حکم قطعی، معادل ریالی آخرین قسط پرداخت شده براساس نرخ اعلامی مراجع رسمی را به صورت علی‌الحساب بپردازد. در صورت رد دادخواست تعدیل، محکوم‌علیه مکلف به پرداخت مابه‌التفاوت اقساط پرداختی است. همچنین اگر ثابت شود دادخواست تعدیل به قصد فرار از دین و یا تأخیر در پرداخت کل یا بخشی از اقساط محکوم‌به باشد، محکوم‌علیه علاوه بر پرداخت مابه‌التفاوت اقساط تا یک سال از ارائه دادخواست تعدیل محروم می‌شود.»

بررسی مصوبه: به دلیل نوسانات سکه در بسیاری از موارد؛ محکوم‌علیه که تا قبل از نوسان بازار؛ امکان پرداخت اقساط محکوم‌به را داشت دیگر توانایی پرداخت اقساط محکوم‌به را ندارد (مانند فردی که محکوم به پرداخت یک سکه در ماه بوده است ولی پس از نوسانات بازار سکه؛ اکنون قیمت آن چند برابر شده است و محکوم‌علیه تنها قادر به مثلاً یک پنجم محکوم‌به می‌باشد) و به درخواست محکوم‌له و به دلیل عدم پرداخت اقساط محکوم‌به حبس می‌گردد. حبس این افراد به دلیل نوسان سکه و عدم تغییر وضعیت معیشتی آنان؛ خود نوعی ظلم محسوب می‌شود و این ماده سعی دارد ساز و کاری بیاندیشد که نوسانات محکوم‌به که خارج از اراده محکوم‌علیه است؛ باعث زندانی شدن او نشود و حبس محکوم‌علیه تنها در مورد محکومان مالی مماثل اتفاق بیفتد. لکن تعمیم این موضوع به بدهکاران ارزی در تبصره «۳»؛ از این حیث که معمولاً این افراد درآمد ارزی نیز دارند محل اشکال می‌باشد و همچنین تعیین شاخص عددی در دوره زمانی مشخص و همچنین یک ساله مانند بیست درصد در دو ماه و پنجاه درصد در یک سال برای تبیین مفهوم نوسانات شدید و رفع اجمال عبارت مفید و ضروری به نظر می‌رسد و باعث یکسان‌سازی رویه قضایی می‌گردد؛ فلذا پیشنهاد می‌گردد صدر تبصره «۳» در این ماده با رعایت آیین نامه داخلی؛ به شکل زیر تصویب گردد:

۱. در مواردی که وضعیت سابق مدیون دلالت بر ملائت وی داشته یا مدیون در عوض دین، مالی دریافت کرده یا به هر نحو تحصیل مال کرده باشد اثبات اعسار برعهده اوست مگر اینکه ثابت کند آن مال تلف حقیقی یا حکمی شده است در این صورت و نیز در مواردی که مدیون در عوض دین، مالی دریافت نکرده یا تحصیل نکرده باشد هر گاه خواننده دعوای اعسار نتواند ملائت فعلی یا سابق او را ثابت کند یا ملائت فعلی یا سابق او نزد قاضی محرز نباشد ادعای اعسار با سوگند مدیون مطابق تشریفات مقرر در قانون آیین دادرسی مدنی پذیرفته می‌شود.

«هر گاه به دلیل نوسانات قیمت سکه بالای بیست درصد در دو ماه و بالای پنجاه درصد در یک سال (در مواردی که دین به ماخذ سکه تقسیط شده است) محکوم علیه...»

بررسی ماده (۳) مصوبه

در ماده (۳) مصوبه بیان شده است:

ماده (۳) - در ماده (۲۱) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی بعد از عبارت «به هر نحوه» عبارت «قبل یا بعد از صدور حکم» اضافه شد.

بررسی مصوبه: ماده (۲۱) فعلی قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی^۱ به منظور مجازات معامله به قصد فرار از دین به تصویب رسیده بود لکن با توجه به رأی وحدت رویه شماره ۲۰/۱/۹۸-۷۷۴ هیئت عمومی دیوان عالی کشور در صورتی که قبل از صدور حکم، محکوم علیه اقدام به انتقال اموال خود به دیگری نماید جرم معامله به قصد فرار از دین اتفاق نیفتاده است به این ترتیب این رأی وحدت رویه که برخلاف هدف قانونگذار و ظاهر ماده صادر شده موجب شده بود بازدارندگی ماده مذکور تا حدود زیادی از بین برود لذا در راستای رفع این نقیصه مهم این پیشنهاد مطرح شد که قید «قبل یا بعد از صدور حکم» به این ماده الحاق گردد. براساس این مصوبه رویه فعلی تغییر می‌یابد و کسانی را که قبل از محکومیت در دادگاه اموال خود را منتقل نمایند در صورت احراز سایر شرایط، می‌توان به خاطر جرم معامله به قصد فرار از دین تحت پیگرد قرار داد. لذا **تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.**

بررسی ماده (۴) مصوبه

در ماده (۴) مصوبه بیان شده است:

ماده (۴) - ماده (۲۲) قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۲/۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده (۲۲) - در صورتی که مهریه حین العقد تأدیه نشود یا به صورت نقدی پرداخت نگردد و میزان ارزش ریالی آن بیش از مهر السنه باشد نسبت به مازاد بر مهر السنه، زمان ثبت واقعه نکاح به شرح زیر حق الثبت به تناسف از زوج و زوجه اخذ می‌شود:

۱. نسبت به مازاد بر مهر السنه تا ارزش ریالی معادل یکصد سکه بهار آزادی طرح جدید یک دهم درصد (۰/۱٪) ارزش ریالی
 ۲. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل یکصد سکه بهار آزادی طرح جدید تا معادل ارزش ریالی معادل دو بیست سکه بهار آزادی طرح جدید دو درصد (۲٪) ارزش ریالی
 ۳. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل دو بیست سکه بهار آزادی طرح جدید تا معادل ارزش ریالی معادل سیصد سکه بهار آزادی طرح جدید، پنج درصد (۵٪) ارزش ریالی
 ۴. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل سیصد سکه بهار آزادی طرح جدید، بیست درصد (۲۰٪) ارزش ریالی
- تبصره «۱»** - مبلغ ریالی مهر السنه در ابتدای هر سال توسط رئیس قوه قضائیه تعیین و اعلام می‌گردد.
- تبصره «۲»** - درآمد حاصل از اجرای این ماده به صورت صد درصد (۱۰۰٪) جهت تأمین جهیزیه افراد بی بضاعت در قالب بودجه سنواری اختصاص می‌یابد.

تبصره «۳» - درج مهریه در خارج از سند نکاحیه ممنوع است. رسیدگی به تقاضای مطالبه مهریه‌هایی که خارج از سند نکاحیه تعهد شده باشد در دادگاه یا در واحد اجرای ثبت و به طور کلی هر گونه اقدام حقوقی در این خصوص صرفاً پس از پرداخت معادل حق الثبت متعلقه مطابق این ماده توسط خواهان، به حسابی از خزانه که سازمان برنامه و بودجه کشور مشخص و اعلام می‌نماید، امکان پذیر می‌باشد و در صورتی که اثبات شود زوجین به قصد مهریه با عناوین حقوقی دیگری توافق کرده باشند، مشمول حکم این تبصره می‌شوند.

بررسی مصوبه: با توجه به اینکه مهریه‌های بالا نه تنها کمکی به ثبات بنیان خانواده نمی‌کند بلکه خود از عوامل کاهش صمیمیت و علاقه بین زوجین می‌شود و رابطه اخلاقی و براساس عشق و علاقه بین زوجین را به رابطه مالی - اقتصادی تبدیل می‌کند لذا هر چند این پیشنهاد به منظور کمک به بنیان و استحکام خانواده مصوب گردیده لکن در یک محاسبه

۱. ماده (۲۱) - انتقال مال به دیگری به هر نحو به وسیله مدیون با انگیزه فرار از ادای دین به نحوی که باقی مانده اموال برای پرداخت دیون کافی نباشد، موجب حبس تعزیری یا جزای نقدی درجه ۶ یا جزای نقدی معادل نصف محکوم به یا هر دو مجازات می‌شود و در صورتی که منتقل الیه نیز با علم به موضوع اقدام کرده باشد در حکم شریک جرم است. در این صورت عین آن مال و در صورت تلف یا انتقال، مثل یا قیمت آن از اموال انتقال گیرنده به عنوان جریمه اخذ و محکوم به از محل آن استیفا خواهد شد.

فرضی اگر قیمت هر سکه را حدوداً ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان در نظر بگیریم، زن و شوهر جوانی که در ابتدای زندگی مشترک دغدغه هزینه برگزاری مراسم عروسی، تهیه مسکن و جهیزیه دارند باید برای تعیین ۱۱۰ سکه مهریه، ۴ میلیون و ۳۵۰ هزار تومان به اضافه سایر هزینه‌های ثبت پیردازند و علاوه بر آن اگر زوجی مهریه آنها ۳۱۳ سکه بهار آزادی باشد می‌بایست ۱۴۰ میلیون و ۶۵۰ هزار تومان حق الثبت پرداخت نمایند به معنای دیگر هریک از زوجین نزدیک به ۷۵ میلیون تومان برای ثبت ازدواج پیردازند. به عبارتی باید به این نکته توجه داشت که راهکارهای پیشنهادی باید با ملاحظه فضای اجتماعی و تبیین ابعاد موضوع باشد. فلذا حذف کل این ماده پیشنهاد می‌شود.

بررسی ماده (۵) مصوبه

در ماده (۵) مصوبه بیان شده است:

ماده (۵) - متن زیر به عنوان ماده (۲۲) مکرر به قانون حمایت خانواده الحاق می‌گردد:

ماده (۲۲) مکرر - زوجه می‌تواند با ارائه سند نکاحیه رسمی، از دادگاه خانواده صدور اجرائیه برای وصول مهریه را درخواست نماید. دادگاه در صورت احراز اصالت سند نسبت به صدور اجرائیه وفق قوانین و مقررات اقدام می‌کند. زوج مکلف است ظرف ۱۰ روز پس از وصول اجرائیه مهریه را پیردازد، یا با زوجه در خصوص نحوه پرداخت موافقت کند یا مالی معرفی کند که اجرای حکم را میسر کند، در غیر این صورت حسب درخواست زوجه، اجرای احکام دادگستری، اجرائیه را طبق «قانون نحوه محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴/۳/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی» و قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به مورد اجرا گذاشته و نسبت به استیفای مهریه اقدام می‌نماید. چنانچه زوج قبلاً مهریه را پرداخت کرده یا با زوجه به نحو دیگری برای پرداخت مهریه توافق کرده باشد می‌تواند درخواست توقف عملیات اجرایی را بنماید. در صورت تقاضای زوج برای توقف عملیات اجرایی هرگاه دادگاه بر اساس ادله و مدارک ارائه شده حسب مورد ظن قوی مبنی بر پرداخت مهریه به وسیله زوج با وجود توافق دیگر برای پرداخت مهریه پیدا کند دستور توقف عملیات اجرائیه را صادر می‌کند.

بررسی مصوبه: این ماده به منظور تسریع در انجام امور و دعاوی خانواده به ویژه مطالبه مهریه تصویب شده و شبیه همان مکانیسمی است که اکنون برای اجرای چک پیش بینی شده موجب کوتاه شدن فرایند رسیدگی شده است. فلذا تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.

بررسی ماده (۶) مصوبه

در ماده (۶) مصوبه بیان شده است:

ماده (۶) - بند زیر به عنوان بند «۶» به تبصره ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی^۱ الحاقی ۱۳۸۱/۴/۲۹، الحاق می‌گردد:

۶. کراهت شدید زوجه به تشخیص دادگاه، به شرط آنکه زوجه حداقل یک سال متوالی متصل به دادخواست یا هجده ماه متناوب در طول سه سال منتهی به دادخواست، جدا از زوج زندگی و حاضر به بذل کل مهریه نیز باشد. این ماده در صدد ایجاد راهکاری برای مواردی است که زوجه به دلیل کراهت از زوج حاضر به زندگی مشترک نبوده و از سوی دیگر زوج نیز حاضر به طلاق زوجه نمی‌باشد و این موضوع در مدت مدیدی ادامه داشته و طرفین جدا از هم زندگی می‌کنند. ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی به موضوع طلاق قضایی در صورت عسرو حرج زوجه می‌پردازد و در تبصره آن به ذکر

۱. در صورتی که دوام زوجیت موجب عسرو حرج زوجه باشد، وی می‌تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند. چنانچه عسرو حرج مذکور در محکمه ثابت شود، دادگاه می‌تواند زوج را اجبار به طلاق نماید و در صورتی که اجبار میسر نباشد زوجه به اذن حاکم شرع طلاق داده می‌شود.
 - تبصره (۱۳۸۱/۴/۲۹) - عسرو حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط دادگاه صالح از مصادیق عسرو حرج محسوب می‌گردد:
 ۱. ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت ۶ ماه متوالی و یا ۹ ماه متناوب در مدت یک سال بدون عذر موجه.
 ۲. اعتیاد زوج به یکی از انواع مواد مخدر و یا ابتلا وی به مشروبات الکلی که به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و امتناع یا عدم امکان الزام وی به ترک آن در مدتی که به تشخیص پزشک برای ترک اعتیاد لازم بوده است.
 ۳. محکومیت قطعی زوج به حبس پنج سال یا بیشتر.
 ۴. ضرب و شتم یا هرگونه سوء رفتار مستمر زوج که عرفاً با توجه به وضعیت زوجه قابل تحمل نباشد.
 ۵. ابتلای زوج به بیماری‌های صعب‌العلاج روانی یا ساری یا هر عارضه صعب‌العلاج دیگری که زندگی مشترک را مختل نماید.
- موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسرو حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید.

پنج نمونه از موارد عسرو حرج به عنوان تمثیل پرداخته شده و در انتهای آن نیز تأکید شده است که موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسرو حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید. لکن رویه دادگاه‌ها در بسیاری از موارد برداشت حصری از موارد ذکر شده در تبصره بوده و نسبت به صدور حکم در سایر موارد عسرو حرج به سختی اقدام می‌کنند. مصوبه کنونی کمیسیون قضایی و حقوقی در صدد اضافه نمودن موضوع کراهت زوجه به موارد مذکور در تبصره ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی بوده و از این حیث **تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.**

نتیجه‌گیری

طرح اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی و برخی از احکام راجع به مهریه به شماره ثبت ۲۰۴ به جهت اهمیت و ضرورت بازنگری در دادرسی خانواده و مسئله محکومان مالی به‌ویژه محکومان مهریه اعلام وصول و در کمیسیون بررسی و تصویب شده است که با توجه به مطالب بیان شده در این گزارش؛ پیشنهاد می‌شود مواد (۱)، (۳)، (۵) و (۶) عیناً تصویب شده و ماده (۴) به دلیل ایرادات آن حذف گردد و همچنین ماده (۲) نیز با اصلاحات جزئی پیشنهادی که شامل حذف جزء و اصلاح عبارتی در تبصره «۳» مذکور در این ماده است؛ تصویب گردد.

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
۱	✔		
۲	✔		
۳	✔		
۴		✘	
۵	✔		
۶	✔		

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۱	ماده (۱) - متن زیر به عنوان تبصره «۱» به ماده (۳) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۳۳/۳/۱۳۹۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام الحاق شد و شماره تبصره‌های «۱» و «۲» ماده مذکور به (۲) و (۳) تغییر یافت: «تبصره «۱» - در مواردی که مدیون در عوض دین، مالی دریافت یا تحمیل نکرده باشد، مانند مهریه، خسارات و دیه ناشی از جرائم غیر عمد، به صرف ارائه دادخواست اعسار در مهلت مقرر در این ماده حبس نمی‌شود و بر اساس حکم ذیل ماده (۷) این قانون عمل می‌شود.»				این تبصره در اصل تأکید بیشتری بر منطوق و مفهوم ماده (۷) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی فعلی است و علت تصویب آن در کمیسیون قضایی و حقوقی این است که برخی از دادگاه‌ها، حکم به حبس محکومان مالی معسر می‌دهند و این مصوبه سعی دارد که مانع از ایجاد تشتت در رویه قضایی گردد. از این حیث تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.	
۲	ماده (۲) - تبصره «۲» ماده (۱۱) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به شرح زیر به قانون تبصره «۳» به ماده مذکور الحاق می‌شود: «تبصره «۲» - هر یک از محکوم‌له یا محکوم‌علیه می‌تواند با تقدیم دادخواست، تعدیل اقساط را از دادگاه بخواهد به دادخواست تعدیل اقساط محکوم‌به، خارج از نوبت، به قید فوریت و حسب مورد با عنایت به نرخ‌های اعلام شده از سوی مراجع رسمی کشور و تغییر در وضعیت معیشت و درآمد محکوم‌علیه و نیز با تشخیص قاضی رسیدگی‌کننده بدون نیاز به ساز و کارهای موضوع مواد (۸) و (۱۰) این قانون رسیدگی می‌شود. تبصره «۳» - هرگاه به دلیل نوسانات شدید قیمت سکه و ارز و مانند آنها (در مواردی که دین به این مآخذ تقسیط شده است) محکوم‌علیه تقاضای تعدیل اقساط محکوم‌به را بنماید، تا زمان صدور حکم قطعی، حبس موضوع مواد (۳) و (۱۸) این قانون اجرا نمی‌شود مشروط بر اینکه محکوم‌علیه از زمان دادخواست تعدیل تا زمان صدور حکم قطعی، معادل ریالی آخرین قسط پرداخت شده بر اساس نرخ اعلامی مراجع رسمی را به صورت علی‌الحساب بپردازد. در صورت رد دادخواست تعدیل، محکوم‌علیه مکلف به پرداخت مابه‌التفاوت اقساط پرداختی است. همچنین اگر ثابت شود دادخواست تعدیل به قصد فرار از دین و یا تأخیر در پرداخت کل یا بخشی از اقساط محکوم‌به باشد، محکوم‌علیه علاوه بر پرداخت مابه‌التفاوت اقساط تا یک سال از ارائه دادخواست تعدیل محروم می‌شود.»				به دلیل نوسانات سکه در بسیاری از موارد؛ محکوم‌علیه که تا قبل از نوسان بازار؛ امکان پرداخت اقساط محکوم‌به را داشت دیگر توانایی پرداخت اقساط محکوم‌به را ندارد (مانند فردی که محکوم به پرداخت یک سکه در ماه بوده است ولی پس از نوسانات بازار سکه؛ اکنون قیمت آن چند برابر شده است و محکوم‌علیه تنها قادر به مثلاً یک پنجم محکوم‌به می‌باشد) و به درخواست محکوم‌له و به دلیل عدم پرداخت اقساط محکوم‌به حبس می‌گردد. حبس این افراد به دلیل نوسان سکه و عدم تغییر وضعیت معیشتی آنان؛ خود نوعی ظلم محسوب می‌شود و این ماده سعی دارد ساز و کاری بیاندیشد که نوسانات محکوم‌به که خارج از اراده محکوم‌علیه است؛ باعث زندانی شدن او نشود و حبس محکوم‌علیه تنها در مورد محکومان مالی معطل اتفاق بیفتد. لکن تعمیم این موضوع به بدهکاران ارزی در تبصره «۳»؛ از این حیث که معمولاً این افراد در آمد ارزی نیز دارند محل اشکال می‌باشد و همچنین تعیین شاخص عددی مانند بیست در صد برای تبیین مفهوم نوسانات شدید و رفع اجمال عبارت مفید و ضروری به نظر می‌رسد و باعث یکسان‌سازی رویه قضایی می‌گردد؛ فلذا پیشنهاد می‌گردد این ماده با اصلاح عبارتی در صدر تبصره «۳»؛ به شکل زیر تصویب گردد: «هرگاه به دلیل نوسانات قیمت سکه بالای بیست در صد (در مواردی که دین به مآخذ سکه تقسیط شده است) محکوم‌علیه ...»	
۳	ماده (۳) - در ماده (۲۱) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی بعد از عبارت «به هر نحوه» عبارت «قبل یا بعد از صدور حکم» اضافه شد.				ماده (۲۱) فعلی قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی به منظور مجازات معامله به قصد فرار از دین به تصویب رسیده بود لکن با توجه به تفسیری که در رویه قضایی وجود داشت در صورتی که قبل از صدور حکم، محکوم‌علیه اقدام به انتقال اموال خود به دیگری نماید جرم معامله به قصد فرار از دین اتفاق نیفتاده است لذا این پیشنهاد مطرح شد که قید «قبل یا بعد از صدور حکم» به این ماده الحاق گردد. بر اساس این مصوبه رویه فعلی تغییر می‌یابد و کسانی که قبل از محکومیت در دادگاه اموال خود را منتقل نمایند در صورت احراز سایر شرایط، می‌توان به خاطر جرم معامله به قصد فرار از دین تحت پیگرد قرار داد. تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۴	<p>ماده (۴) - ماده (۲۲) قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۲/۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود.</p> <p>ماده (۲۲) - در صورتی که مهریه حین انعقاد تادیه نشود یا به صورت نقدی پرداخت نگردد و میزان ارزش ریالی آن بیش از مهر السنه باشد نسبت به مازاد بر مهر السنه، زمان ثبت واقعه نکاح به شرح زیر حق الثبت به تناسف از زوج و زوجه اخذ می‌شود:</p> <p>۱. نسبت به مازاد بر مهر السنه تا ارزش ریالی معادل یکصد سکه بهار آزادی طرح جدید یکدهم درصد (۱۰٪) ارزش ریالی</p> <p>۲. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل یکصد سکه بهار آزادی طرح جدید تا معادل ارزش ریالی معادل دویست سکه بهار آزادی طرح جدید دو درصد (۲٪) ارزش ریالی</p> <p>۳. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل دویست سکه بهار آزادی طرح جدید تا معادل ارزش ریالی معادل سیصد سکه بهار آزادی طرح جدید، پنج درصد (۵٪) ارزش ریالی</p> <p>۴. نسبت به مازاد بر ارزش ریالی معادل سیصد سکه بهار آزادی طرح جدید، بیست درصد (۲۰٪) ارزش ریالی</p> <p>تبصره «۱» - مبلغ ریالی مهر السنه در ابتدای هر سال توسط رئیس قوه قضائیه تعیین و اعلام می‌گردد.</p> <p>تبصره «۲» - درآمد حاصل از اجرای این ماده به صورت صد درصد (۱۰۰٪) جهت تأمین هزینه افراد بی بضاعت در قالب بودجه سنواتی اختصاص می‌یابد.</p> <p>تبصره «۳» - درج مهریه در خارج از سند نکاحیه ممنوع است. رسیدگی به تقاضای مطالبه مهریه‌هایی که خارج از سند نکاحیه تعهد شده باشد در دادگاه یا در واحد اجرای ثبت و به طور کلی هر گونه اقدام حقوقی در این خصوص منوطاً پس از پرداخت معادل حق الثبت متعلقه مطابق این ماده توسط خواهان، به حسابی از خزانه که سازمان برنامه و بودجه کشور مشخص و اعلام می‌نماید، امکان پذیر می‌باشد. در صورتی که اثبات شود زوجین به قصد مهریه تحت عناوین حقوقی دیگری توافق کرده باشند، مشمول حکم این تبصره می‌شوند.</p>				<p>با توجه به اینکه مهریه‌های بالا نه تنها کمکی به ثبات بنیان خانواده نمی‌کند بلکه خود از عوامل کاهش صمیمیت و علاقه بین زوجین می‌شود و رابطه اخلاقی و بر اساس عشق و علاقه بین زوجین را به رابطه مالی-اقتصادی تبدیل می‌کند لذا هر چند این پیشنهاد به منظور کمک به بنیان و استحکام خانواده مصوب گردیده لکن در یک محاسبه فرضی اگر قیمت هر سکه را حدوداً ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان در نظر بگیریم، زن و شوهر آن جوانی که در ابتدای زندگی مشترک دغدغه هزینه برگزاری مراسم عروسی، تهیه مسکن و جهیزیه دارند باید برای تعیین ۱۱۰ سکه مهریه، ۴ میلیون و ۳۵۰ هزار تومان به اضافه سایر هزینه‌های ثبت پیردازند و علاوه بر آن اگر زوجی مهریه آنها ۳۱۳ سکه بهار آزادی باشد می‌بایست ۱۴ میلیون و ۶۵۰ هزار تومان حق الثبت پرداخت نمایند به معنای دیگر هریک از زوجین نزدیک به ۷۵ میلیون تومان برای ثبت ازدواج پیردازند. به عبارتی باید به این نکته توجه داشت که راهکارهای پیشنهادی باید با ملاحظه فضای اجتماعی و تبیین ابعاد موضوع باشد. فلذا پیشنهاد می‌شود این ماده جهت بررسی‌های کارشناسی بیشتر مجدداً به کمیسیون ارجاع شود.</p>	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۵	ماده (۵) - متن زیر به‌عنوان ماده (۲۲) مکرر به قانون حمایت خانواده الحاق می‌گردد: ماده (۲۲) مکرر - زوج می‌تواند با ارائه سند نکاحیه رسمی، از دادگاه خانواده صدور اجراییه برای وصول مهریه را درخواست نماید. دادگاه در صورت احراز اصالت سند نسبت به صدور اجراییه وفق قوانین و مقررات اقدام می‌کند. زوج مکلف است ظرف ۱۰ روز پس از وصول اجراییه مهریه را بپردازد، یا زوج در خصوص نحوه پرداخت موافقت کند یا مالی معرفی کند که اجرای حکم را میسر کند، در غیر این صورت حسب درخواست زوج، اجرای حکم دادگستری، اجراییه را طبق «قانون نحوه محکومیت‌های مالی مصوب ۲۳/۳/۱۳۹۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی و قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱/۸/۱۳۵۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی به‌مورد اجرا گذاشته و نسبت به استیفای مهریه اقدام می‌نماید. چنانچه زوج قبلاً مهریه را پرداخت کرده یا با زوج به‌نحو دیگری برای پرداخت مهریه توافق کرده باشد می‌تواند در خواست توقف عملیات اجرایی را بنماید. در صورت تقاضای زوج برای توقف عملیات اجرایی هرگاه دادگاه بر اساس ادله و مدارک ارائه شده حسب مورد ظن قوی مبنی بر پرداخت مهریه به‌وسیله زوج با وجود توافق دیگر برای پرداخت مهریه پیدا کند دستور توقف عملیات اجراییه را صادر می‌کند.	✓			این ماده به‌منظور تسریع در انجام امور و دعاوی خانواده به‌ویژه مطالبه مهریه تصویب شده و همان مکانیسمی که اکنون و طبق بند «ب» ماده (۱۱۳) قانون برنامه ششم توسعه برای اجرای سند رسمی نکاحیه از طریق واحد اجرای اسناد رسمی ادارات ثبت وجود دارد را از طریق واحد اجرای دادگاه؛ برای اجرای سند نکاحیه پیش‌بینی نموده است. فلذا تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.	
۶	ماده (۶) - بند زیر به‌عنوان بند «۶» به تبصره ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی الحاقی ۲۹/۴/۱۳۸۱، الحاق می‌گردد: ۶. کراهت شدید زوج به تشخیص دادگاه، به‌شرط آنکه زوج حداقل یک سال متوالی متصل به دادخواست یا هجده ماه متناوب در طول سه سال متتهی به دادخواست، جدا از زوج زندگی و حاضر به بذل کل مهریه نیز باشد.	✓			این ماده در صدد ایجاد راهکاری برای مواردی است که زوج به‌دلیل کراهت از زوج حاضر به زندگی مشترک نبوده و از سوی دیگر زوج نیز حاضر به طلاق زوج نمی‌باشد و این موضوع در مدت مدیدی ادامه داشته و طرفین جدا از هم زندگی می‌کنند. ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی به موضوع طلاق قضایی در صورت عسر و حرج زوج می‌پردازد و در تبصره آن به ذکر پنج نمونه از موارد عسر و حرج به‌عنوان تمثیل پرداخته شده و در انتهای آن نیز تاکید شده است که موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسر و حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید. لکن رویه دادگاه‌ها در بسیاری از موارد برداشت حصری از موارد ذکر شده در تبصره بوده و نسبت به صدور حکم در سایر موارد عسر و حرج اقدام نمی‌کنند. مصوبه کتونی کمیسیون قضایی و حقوقی در صدد اضافه نمودن موضوع کراهت زوج به موارد مذکور در تبصره ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی بوده و از این حیث تصویب این ماده مورد پیشنهاد است.	